

**Szerkesztői iroda:**  
Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap megillető közlemények czimzendők.

**Az „Ellenzék” előfizetési díja:**

|                             |                            |
|-----------------------------|----------------------------|
| Egész évre . . . 32 korona. | Negyedévre . . . 8 korona. |
| Félévre . . . 16 korona.    | Egy hóra . . . 3 korona.   |

**Egyes szám ára 10 fillér.**

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

**Kéziratok nem adatnak vissza.**

# ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

**Kiadó-hivatal:**  
Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér hirdetési ára 8 fillér. Gyárosok, kereske dők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 korona.

Nyilttéri ozlkkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

## A középosztály.

— Két cikk. —  
I.

Csodálatos nemzet vagyunk mi magyarok. Sokat dicsért politikai érzékünk és iskolázottságunk mellett teszünk olyan dolgokat, melyeket semmi mással, mint tájékozatlansággal s a nemzeti érdekek iránti elfásultsággal megfajteni nem lehet. Francia és egyéb írók munkáiból, saját szónokaink, politikusaink és újságíróink cikkeiből és beszédeiből bőven tájékozva voltunk arra nézve, hogy ez idő szerint a keresetény társadalomban az úgynevezett harmadik rend vagyis a középosztály uralkodik. Ennek vállaira nehezül a végzendő munka javarésze, de egyszerűsége ez élvezi az eredménynek legnagyobb részét is. Tudtuk azt is, hogy a dolog ilyen állásában egy olyan állam, melynek életerős, munkás, takarékos középosztálya nincs, tulajdonképp homokra van alapozva s nem alkalmas arra, hogy a nagyobb viharoknak ellenálljon. Akadtak olyanok, a kik visszamentek egészen Arisztotelisig s vele emlegették, hogy a középosztály az államnak legbiztosabb támasztéka. A közepes vagyon az, a mely lehetőleg egyenlővé teszi az embereket, nem szűl gőgöt vagy kétségbeesést. A tisztességes jöletben élő osztály fél a fölforgatástól, megakadályozza a gazdagok mértéktelen befolyását, melytől az oligarchia származnék, de másrésről a demagógiával szemben föntartja az egyensúlyt és az okos politikai elvek tisztelét. Ha a gazdagok akarnak elnyomni, a szegények mellé áll, ellenkező esetben pedig megfordítja cselekszik. A közepes vagyonnak hiánya tette oly gyakorivá a forradalmakat Hel-

lasban. Mindezeket a dolgokat részben tudtuk, részben öntudatlanul is éreztük. De ez a tudás és a hozzá fűződő tapasztalat nem volt elég erős ahhoz, hogy olyan politikát inauguráljunk, mely ennek a meggyőződésnek megfelelt volna. Hazánkban az úgynevezett polgári osztály nem bír kifejlődni. Ennek egyik oka gyanánt az is szerepel, hogy a polgári elemek nagyrészt idegen nyelvek voltak és a nemzet testével nem tudtak összeolvadni. De voltak más okok is. Ezek között arra óhajtanék utalni, hogy tapasztalataim szerint a városok rossz higienikus viszonyai sem voltak alkalmasak arra, hogy ez osztály fejlődjen. Nálunk vannak messzi nyúló arisztokratikus és nemesi családok, de a távol multtal dicsekvő polgári patriciatus teljesen hiányzik, sőt alig van kiváló polgári család, mely 1—200 évre vissza bírja vinni történetét. A succerescencia a városokban aránytalanul gyenge, a halandóság nagy.

Azokat a földadatokat, amelyeket máshol a középosztály végzett, nálunk a közép birtokosság vállalta magára és végezte úgy, ahogy. Kétségkívül nem kielégítő módon s a magyar politikai és nemzeti fejlődés fogyatékosság sok tekintetben erre a körülményre vihető vissza. Nálunk nem akadt, mert nem is akadáhatott Sieyès, ki azt állította volna, hogy a polgári rend teljes nemzet, mely nincs hiájával semmiféle szervnek, melynek, hogy fönnáljon vagy haladjon, nincs szüksége semmiféle segílyre. Nálunk lehetetlen volt azt állítani, amit Sieyès mondott, hogy a középosztály, mely alatt ő bourgeoisie-t értette, minden. Sokkal inkább lehetett azt állítani, hogy eddig a politikai szervezetben semmiféle szerepet nem játszott.

A vidéki középosztálynak, a középbirtokosságnak jövőjével még kevesebbet törődünk. A nembánság politikáját követve, engedjük fejlődni a dolgokat s ma harminc éves mult után magának ennek a politikának barátai is aggódva veszik észre, hová jutottunk. A középbirtokosságnak jókora része ki van forgatva vagyonából, egy másik rész ott ül ugyan még az ősek örökében, de már megszűnt uralkodni an-

nak. A valódi tulajdonos a hitelező, akinek a jövedelem nagyrészt beszállgálni tartozik. Ez a helyzet nagybán hasonlít ahhoz, melyet a római köz-társaság hanyatló idejében a plutokráciának a közép- és kisbirtokossággal szemben megteremtési sikerült.

Az új magyar politikai föladata tehát az lett volna, hogy míg egyrészt a középbirtokosságot, mint az oligarchikus tulkapások ellenszerét és a demagógiának ellentétét konzerválja, másrészt igyekezze a polgári középosztályt fejlesztve megszerezni azokat a szerveket, amelyek egyedül képesek a modern állam gazdasági követelményeinek eleget tenni. Ehelyett azonban más történt. Olyan politikát követünk, mely a régi városi elemeket egészen új irányba sodorta. A kispar megsemmisült, a czéhek szétbomlottak, az ezek romjain fejlődő társadalomnak a centralizációra irányuló fejlődése mind határozottabbá lett. A bürokrácia szaporítása némileg pótolja a városokban az elállott hézagot, az iparnak és kereskedelemnek hanyatlását némileg elfödik azok a nyereségek, amelyek a kereskedés egyetlen ágának, a pénzkereskedésnek sikereiből folynak. A fejlődés azonban egészségesnek nem mondható s már-már elérünk arra a pontra, ahol bekövetkezik a megállás. Itt látszik igazán, mennyire igaz az, hogy ha duo faciunt idem, non est idem. Az a politika, mely nyugodtan a bourgeoisie kezébe adta a főhatalmat, nálunk elpusztította az egészséges fejlődés alapjait.

Ily körülmények között hangzott föl Emödy Józsefnek szövege: Mentsük meg a középosztályt. Ily körülmények között utalt reá a Magyarazda Szövetség elnöke a telepítésekről írt tanulmányában arra, hogy a megmentésnek egyik módja volna gondoskodni arról, hogy nemzetiségi vidékeken nem csupán parasztelepeket, hanem a vezetés szerepére hivatott középbirtokosokat is telepítsünk. Ez eszme Magyarországon szokatlan gyorsasággal terjedt, rövid időn sok hívet szerzett magának és sokan jelentették ki legbensőbb meggyőződésük gyanánt, hogy a magyar állam- és társadalomra ez irányban várnak a legnagyobb föladatok.

A teendő e téren nézetünk szerint két részre szakadnak: az egyik a középbirtokosság megmentése, a másik a városi középosztály fejlődésének a mainál egészségesebb alapokra fektetése.

Ez alkalommal csak az elsővel óhajtunk foglalkozni. Tasszszük ezt már azért is, mert a bizottság, amelyet az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Magyar Gazdaszövetség az idegen kéz ellen teendő intézkedések kidolgozásával megbízott, e kérdés részleteit tárgyalta.

## Politikai hírek.

**Kombinációk.** Budapesti tudósítások szerint fővárosi politikai és parlament körökben szélteben beszéltek, hogy Schwarcz Gusztáv dr. egyetemi tanár igazságügyi államtitkár lesz s ezzel összefügg az a hír, mely azt tartja, hogy Szabó Miklós, a kir. kuria elnöke, agg korára való tekintetből nyugalmába vonul s helyét Vörösmarty Béla államtitkár foglalná el. Az ekkép megüresedő igazságügyi államtitkári állás jelöltje volna Schwarcz Gusztáv egyetemi tanár. A politikusok ezt a hír természetesen nem fogadják örömmel, mert ők mindig azt hangoztatják, hogy politikai méltóságra a parlamentből kell választani arra való férfit.

**A jövő évi állami költségvetés.** Budapesti értesítenek. A pénzügyminiszteriumban folyton gyűl az anyag arra, hogy a jövő évre való állami költségvetésről szóló törvényjavaslatot, melyet a kormány a parlamentben már az ősz elején el akar intéztetni, összeállíthassák. Már több miniszterium költségvetése beérkezett a pénzügyminiszteriumba s azt hiszik, hogy e hó végén az általános költségvetés összeállítását meg lehet kezdeni.

**A románok a parlamentben.** Nagybányáról táviratozták: A Telegraful Roman illetékes helyről nyírt információja alapján föl van hatalmazva annak kijelentésére, hogy

az a közlemény, a mely szerint a románok Metianu metropolitaközreműködésével a kormányval paktumot terveznének az esetleg megválasztandó román képviselőknek a szabadelpárba való belépése tárgyában, nem felel meg a valóságnak.

## Kossuth a nemzetiségi kérdésről.

Kossuth Lajosnak egy, a nyilvánosság előtt még ismeretlen levele — melyet most a „Bp. H.” tesz közzé — rendkívül érdekesen foglalkozik a nemzetiségi kérdéssel.

Ezt a levelet abból az alkalomból írta Kossuth, a mikor Szathmáry György elhunyt miniszteri tanácsos 1877-ben mozgalmat indított a hunyadmegyei oláhok visszamagyarosítására.

Kossuth odakonkludál e nevezetes levélben, hogy e kérdésnél bele kell nyulni a nép életébe, kereseti viszonyába és anyagi érdekeivel kapcsolatba hozni a magyarosodását.

És erről a tervéről egyebek közt így elmélkedik:

Nem tudja — ugymond — hogy ott, a hol az eloláhosodott magyarok laknak, földtani tekintetben alkalmas valamely nagy gyári vállalatra, ennek létrehozásában szeretném a probléma megoldásának kulesát. Legyen az fa-, vagy bányá-, vagy érczipar, vagy akármí, a mihez a vidék nyers anyagot s tüzelőt vagy vizerőt szolgáltathat. Azt tűzném ki feladatommul, hogy magyar kezelésű s magyar (székely) munkásokkal dolgozó gyár alapíttassék s a magyar munkások a gyár körül, egy gyári munkás-telepbe egyestessenek, olyformán, mint sir Titus Solt bámulatos sikerrel tette Saltairben, Angliában.

En ezt a telepet ellátnám magyar ipariskolával s a magyar népművelődés minden eszközével. A kivitel végeit szakértők által tervet készíttetnék. Aztán megkísérteném érdekelni a delog iránt az illető földbirtokost, vagy ha erre kilátás nem lenne, előalkudozásokba bocsájtkozni a föld megszerzése s a nyers anyagok biztosítása iránt. És aztán részvénytársaság útján létesíteném a vállalatot s a közérdeklődést a részvényvételre s nem apró-cseprő (szerintem eredménytelen) adakozásokra venném igénybe.

Próbáltam nem egy ily dolgot, több mint harmincz év előtt, mikor még az ipar szükségének érzete nem volt annyira kifejlődve — és sikerült; tehát ha tudom, hogy meg van a racionabilis alap, egy kis savoir faire-rel az ily dolgok kivihetők.

A gyár munkástelepét azon alapokra fektetném, hogy minden gyári munkáscsaládnak meg legyen a maga házikója, egy kis zöldeségek kertel, mely egy mérsékelt évi bér fizetése mellett (mint London szomszédságában a munkáslakások) néhány év alatt a munkás szabad tulajdonává válhék; és az a gyárban a folytonos kereset jó ösztönül szolgálna székely munkások megtelepítésére, kik szeretik a hegyes vidéket.

E gyárban és munkástelepleben volna a gőcpont, melyből az eloláhosodott szomszéd magyarokra a visszamagyarosítás melege folyton kisugárzanék.

Egyszermind odatörekedném, hogy azok az elfajzott magyarok, szertesziórt lakásaikból lassan-lassan tömörültek községekbe helyezkedhessenek át s ezeket biztos és járható viczinális utakkal köténem össze a gyártelep-vel, miszerint fiu- és leánygyermekük átjárnassanak a gyárba dolgozni. (Itt szomszédságban alapított három éve egy fonó és szövőgyár s a szomszéd helységébe ifjúsága, még tíz éves gyermekek is, másfél óra távolságból is eljárnak a gyárba dolgozni.)

A községi tömörítésre szánt helyen magyar kiscsedővót, magyar elemi iskolát állítanék, s a magyar tanítást a gyárban dolgozó ifjúságra nézve a gyártelep ipartanodájában tovább folytatnám.

Mondom, nem ismerem a vidéket, s azért nem állítom, hogy így s nem másképp kellene eljárni, kivált miután még azt sem tudom, ha van-e hajlam azon elfajzott népben a magyarosodásra; hanem azt igen is állítom, hogy a közigazdászati téren kell a főemelyiit keresni, a visszamagyarosítását művét az anyagi érdekekkel kell kapcsolatba hozni s központot teremteni, melyből a magyarosító befolyás társadalmilag szétáradzék. S ezek bizony nem oly dolgok, melyek apró cseprő pénzügyi eszközökkel eszközölhetők.

Ehhez részvénytársaság kell, melynek alapításánál a józan számítással a hazafiúi indulat karöltve jár, mint hajdan a gyáralapító társaság, a cinkor, a börtgyárak a Magyar Kereskedelmi Társaság stb. alapításánál.

## Alispán és esperes.

Hegedüs miniszter és az ev. ref. egyház.

Hegedüs miniszter székelyudvarhelyi időzés alatt eloszlatta azt a félreértést, mely Domokos alispán és Menyhárt András esperes között felmerült. Az esperes ugyanis az alispán egyik átiratában az egyház autonómiáját vélte megsértettnak, mely körülmény hosszas és kinos surlódásokra szolgáltatott okot; Hegedüs miniszter tapintatos és körültekintő fellépésének azonban sikerült az egyházi békét helyreállítani. A miniszter székelyudvarhelyi tartózkodásáról a következő távirati tudósítást kapjuk:

Székelyudvarhely, július 7.

Az ev. ref. egyházmegyei fogadását megelőzőleg Hegedüs miniszter a főispánnál levő magánlakásán kihallgatásra hívatta Menyhárt András ev. ref. esperest, határozott óhaját fejezve ki az iránt, hogy a vármegye alispánjának Menyhárt espereshez intézett átiratában és Menyhárt válaszában nyilvánult félreértések kölcsönös megnyugtatósa után megszüntessenek és ez által az egyházi és világi hatóságok közötti békés viszony megzilárdíttassék.

Miután ez mindkét részlől érzett óhaját képezte, még a küldöttségek fogadásának két első pontja lefolyása alatt az ev. ref. egyház világi és egyházi vezető férfiai az alispáni irodában összegyűltek. Kiknek jelenlétében az alispán kijelentette, hogy miután a hatóságok és testületek jogkörének kölcsönös tisztelgetben tartása képezi az alapját azok békés működhetésének s miután a erdélyi Protestáns Lapok ez évi 22-ik számában megjelent cikknek a vármegye ellen irányulni látszó éle éppen ennek megzavarására vezethetett volna, az espereshez intézett átiratával csupán ezen kérdés tisztázását óhajtottá. A mint azonban Menyhárt esperesnek a lapokban közölt beszédéből értesült, hogy a sérelmes kifejezések benne nem foglaltatnak, a további lépésektől azonban elállott s az ügyet a püspökök fel sem terjesztette. Kijelenti az alispán, hogy az egyház autonómiát megsérteni a legtovábból sem állott szándékában és sajnálja, hogy átirata ilyen félremagyarázásokra szolgáltatott okot.

Damokos alispánnak erre a nyilatkozatára Menyhárt András viszonit kijelentette, hogy az alispán átiratában sérelmezett kifejezéseket ő nem használta és ő ennek tudatában választott az alispán átiratára. A maga részéről az ügyet kölcsönös megnyugtató felvilágosítások után szintén teljesen befejezettnek tekinti. Mindakét nyilatkozat a jelenvolt egyházi és világi férfiakra igen jó hatást tett. Ennek befolyása alatt vonult az udvarhelyi ev. ref. egyház kollegiumi tanári kara és gondnoki testülete Hegedüs miniszterhez tisztelni, a hol Menyhárt esperes ismert ékeszólással támogatolta a jelenlevők érzelmeit, mire Hegedüs miniszter így válaszolt:

Amíg a jelenlegi kormány fennál, meg van a biztosíték arra nézve, hogy az a felekezetek közötti békét úgy óvja meg, hogy a protestáns autonómia semmi téren csorbultat ne szenvedjen, magam is a kormány tagja vagyok és hittemmel és becsületemmel állok jót, mert elég éles szemem van arra, hogy észrevegjem a jeleuségeket, hogy jogaink és érdekeink mindenütt megvédve lesznek. Én részemről nem habozom állásomat feláldozni, ha ellenkezőről szereznek meggyőződést. Ne engedjék magukat minden sző és kis jelen-ség által lelki nyugalmukban és türelmükben megzavartatni, mert nem szabad, hogy mi adjunk okot némelyek türelmetlenségére folytán a felekezeti békének akár e helyen, akár másutt való megzavarására. Azért vagyok most nyugodt, mert reményem van, hogy a felmerült incidens nyomtalanul elenyészik. Egyházam érdekében kérem, hassanak erre, hogy zavartalanul szentelhessek működésüket üdvös feladatuknak.

## Elhallgatott abczugok.

A Hazánk írja: A főudvarmesteri sajtó gondoskodott arról, hogy báró Bánffy Dezső selmezbányai kirándulása a kellő módon kikürtöltessék. Megbizhatóság tekintetében azonban kifogástalynak nyugtalanul elenyészik. A nagy sovíniszta és a református sérelmek hivatásos felfedezése ugyanis csunya kis kudarcot vallott a derék bányavárosban. Benső környezete azon erőlködött, hogy már fogadása is impozáns legyen,

Az erőlködés azonban hiábavaló volt.

A vasuti állomáson igen kis közönség je'ent meg s midőn látható lett báró Bánffy Dezső dobokai ter feje egyszerre felhangzott a zajos „abczugolás”, amely módon a magyarok tudvalevőleg azokat szokták kiltüntetni, akik úgy a szívűkhöz vannak növe, mint az egykori kormányelnök ur.

Ugy volt kicsinálva a Bimbó-utczában, hogy 3000 bányász fákllyakkal vorul fel. Sajnos azonban, hogy ez a fákllys tüntetés is elmaradt, amennyiben Salmeczbányán nem akadt bányász, aki egy szál gyufát is meggyújtott volna a dobokai nagy ur tisztelére. Ezeknek a derék embereknek, úgy látszik, még nagyon élénken az emlékezetükben van az a fogadtatás, amelyben Bánffy ur miniszterelnök korában a selmezbányai deputációt részesítette.

Az erdész-gyűlést követő társas vacsorán is teljesen elszigetelve gubbasztott báró Bánffy Dezső ur Scholcz erdőmester társaságában s az a hideg hangulat vett erőt az egész társaságon, mely általánossá lesz mindazon körökben, melyet a volt kormányelnök ur megistizott látogatásával.

Nem csodáljuk tehát, hogy Bánffy ur oly sürgősen utazott el Salmeczbányáról, lapja pedig mindez ideig elmulasztotta ciceró cikelyben megköszönni az erdészek és bányászok rendkívül szives fogadását.

## A kínai forradalom.

A császár megmérgezése.

London, július 8.

A Daily Mail jelenti Singhából, hogy a június 28-án tartott minisztertanácsban Junglu a boxerek mozgalmának elnyomását kívánta. Az özvegy császárné állítólag esatlakozott Junglu követeléséhez, de Tuan herczeg kijelentette, hogy neki, mint a trónörökös atyjának kötelessége gyermeke örökségét megvédeni és ezt megis fogja tenni minden áron. Kangjai helyeselte Tuan herczeg magatartását. Mind a ketten kijelentették, hogy elvállalják a felelőséget azért, hogy Kína hadat üzenjen az idegeneknek. Erre kirontottak a tanácskozó tereméből ezzel a kiáltással: le az idegenekkel! amit csakhamar a többi hivatalnokok és a tatár város alsóbb rendű lakossai mind visszhangoztattak. Nemsokára aztán fegyvert ragadtak, megfosztották a császárt és az özvegy császárnét a hatalom jelvényeitől és választásukra bizták, hogy mérgegel, vagy türről akarnak-e meghalni. A császár állítólag a mérget választotta. Az özvegy császárnét kényszerítették, hogy kövesse a császárt példáját. A császárné a távirat feladásakor még élt.

A tiencsini harcok.

London, július 7.

A Reuter-ügynökség jelenti Tien-csinből 29-iki kelettel, hogy az idegen parancsnokok készek volnának a legkétségbeesettebb eszközökhöz nyulni, de a Tiencsinből való előnyomulás megkísérlésének a rendelkezésére álló kevés katonasággal az volna a következménye, hogy a csapatok biztosan elpusztulnának, nem is szólva a védelem nélkül hátrahagyott polgárság felkoncolásáról. A vízzel való ellátás nagyon bajos, mert azon a vidéken csak folyóvíz van, az ott levő néhány kut pedig meg van mérgezve. **A kínaiak borzalmas kegyetlenség-gel bánnak a sebesültekkel, a kezükbe eső halottakat pedig megcsönkitják.** Jungfuhsziang tábornok délnyugatról Peking felé tart 10.000 emberrel, akik a kínai hadsereg legjobban fegyelmezett mohamedán csapatából valók. A főváros környékén lévő hadsereg száma körülbelül 50.000 ember. Tiencsin körül az elesett kínaiak ezer száma hevernek szanaszét temetetlenül. Tiencsin és Taku között temérdek holttest uszik a folyó színén. Sok holtestet partra vetettek a hullámok.

Japán Kína ellen.

Bécs, július 7.

A Pol. Corr. jelenti Tokióból tegnapi kelettel: A japán kormány a kínai fejletlenség folytonos növekedésére való tekintettel és a pekingi nemzeti követ meggyilkolásának hatása alatt elhatá-



rozta, hogy azonnal megkezdi az érdekelte hatalmasságok közös munkájából magára vállalt kötelezettségek végrehajtását. A halálos veszedelemben forgó pekingi diplomaták és idegenek megszabadítására, valamint a rend helyreállítására azonnal egy vegyes hadosztályt indítanak el, a melylyel a Kínában levő japán csapatok száma körülbelül 22,000 főre emelkedik.

London, jul. 7.

Mint a Reuter-ügynökség értesül a kínai felkelés elnyomására rendelt további 20,000 japán katona azonnal Takuba indul el, kész lesz azonnal akcióba lépni. Ha, a mint hiszik, 100,000 emberre lesz szükség és Japánnak magának kell végeznie a munka nagyobb részét, akkor Japán előreláthatólag figyelemmel lesz arra, hogy a hatalmak Japán pozícióját illetőleg megállapodásra jussanak.

## ZENE.

*Házi hangversenyt* tartott Gyulay Lászlóné magán zongora iskola növendékeivel szombat délután, mely alkalmával közre működött Boér Gergely, a kiváló zenetanár és hegedű művész is. Az ügyesen összeállított programban felvett véve Beethoven, Mendelsóhn, Meyerbeer, Wagner művei; emellett a magyar zene is képviselve volt a mennyiben Liszt, Erkel, Székely Imre, Bartalus stb. művei is szerepeltek. A tanítványok közül kiváltak: Gyulay Ilonka, ki brillians játékkal csaknem elragadta a hallgatókat; továbbá Kazay Jolán, ki többek közt Székely Imre egy nagy fántáziáját adta elé, nagy képzettséggel és szép előadással. Még kitértek Nemes Ella és Zagoni Gizella, kik szintén élvezetet nyújtottak már is gyakorlott, szép játékkal. A többiek közül is nem egy árul el jeles tehetséget. A jelen levő hallgatók nem győztek eleget hálálkodni Gyulay Lászlónénak és Boér Gergelynek a valóban élvezetes délutánért.

## A monostori háború.

— jul. 9.

A múlt éjszaka a monostori oláh legények azt gondolták, hogy ők kínai boxerek, a kiknek az idegeneket ki kell verni Monostor kertlétől.

Ilyen idegennek tekintették a „Zöld-sapka” érdemes bérletét, a ki midőn tegnap este Kolozsvárról saját fogatjával Monostoront ártigett hazafelé, azon vette észre magát, hogy a monostori boxerek megragadták a lovát, szekerét pedig a sánczba igyekeztek fordítani.

A kocsin ülők segélyért kiabáltak, mire a monostori Kun Kovács két legénye megjelentek a helyszínen, de ezekkel az oláh legények hamarosan elbántak.

A lármára a monostori gazdasági tanintézet növendékeiből egy erős csapat érkezett, a mely csakhamar felvette harcot az oláh-boxerekkel, a kik azonban hirtelen segédsapatokat kaptak, úgy hogy a kis gazdaságserg, egyetlen szál rendőrtől támogatva, már a legkritikusabb helyzetbe jutott.

Ekkor aztán egyszerre lövések dördültek el. A gazdaságok közül egyik revolveréből 5 lövést intézett a benzülöttek ellen, a mi egy pillanatra zavarba hozta a már jól felszaporodott oláh-csapatot, de egyszersmind figyelmessé tette a mit sem sejtő többi gazdaszt a veszélyre, mibe társaik jutottak. E közhöz az egy szál rendőr is telefonon kért segítséget a központtól a lázongó Monostor ellen.

## AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1900. Julius 9.

## Egy fiatal leány története.

— Angol regény. —

A Lauri szerzőjétől.

Az „Ellenzék” részére fordította: AMICA.

XIV.

(Folytatás.)

(27)

Sir Cyril, a hogy háznépének a legnagyobb része tudja, a papírosait és okleveleit, minden a birtokra és bérletekre vonatkozó irományokat és hivatalos jegyzeteket, bárminő természetűek voltak azok, egy nagy vas biztonsági szekrényben tartott, mely a dolgozószobájának a falába volt beékelve, aképpen, hogy az a fal egyrézének látszott. Engyáran voltam a megboldogulttal, midőn irományokat vettünk ki vagy tettünk be a szekrénybe és természetes, hogy azt gondoltam, hogy a végrendeletet ott fogom megtalálni.

— Miért nem volt megőrzésképpen önnek átadva? — kérde a vikárius.

— Azt nem tudom megmondani. Sir Cyrilnek az volt az ideája, hogy az a többi irományokkal legyen. De nem tudom azt azok között, sem egybeült megtalálni.

Minden arczon, a Konstanszt kivéve, csudálkozás és megdöbbenés látszott. Ő meg volt lepette, de tudatlanságában és tapasztalatlanságában, nem gondolta, hogy a végrendelet távolléte reá valami különbséget tegyen.

Az ikertestvéreken keserű csalódás látszott, mert a s r Cyril végrendeletétől nagy dolgokat reményeltek.

A harc.

A lövésre megerkezett a gazdaságok segélye, fegyverkezve jó vendégmarasztókkal, de mielőtt intervénálhattak volna, az oláhok a kilőtt revolvert hatalmukba kerítették s így alaposan leszerelték az idegenek csapatát. A megerősödött idegenek mindenkép vissza akarták szerezni az 1 drb revolverből álló ütőet. Hirtelen vakmerő rohamot intéztek az oláh csapat ellen s rövid, de véres dühködés után csakugyan visszaszerezték az elvett golyószórót.

De ekkor már folyt a harc a monostori sörháztól a vámházig minden vonalon. Hol a boxerek, hol az idegenek kerültek felül s Monostor földjét sürün áztatta az ütőlegetől megereit orrvérzés.

Tyiorán Gligor, Alb Szamoila, Bagarian Simon, Pap Juon a benzülöttek élén vitteül harcoltak, de a gazdaságok sem maradtak az ütőlekekkel adósok.

Ekkor végre intervenciát egyik nagyhatalom. Deák Pál, fő mindenegyház Filippi Gyula teljhatalmu vezetésével 6 lovas és 8 gyalogosból álló táborot vezényelt ki a harc színhelyére, hogy a lázadó boxereket leverjék s a szorongatott idegeneket megszabadítsák.

A nagyhatalom megjelenése csapata kardot rántott és a követ dobáló tömeg közé ugratott, mire lőn általános szétszaladás.

A Tyiorán, Alb-, Bagarian-csapatok rendetlen futásnak eredve, beugrottak a kertekbe is, a hol legázolták a kukoriczát és a veteményt, a mi azonban nem jár jelentékeny kárral.

A háború különben fél tizenkét órákor már be volt fejezve, csak a nagyhatalom lovassai portyáztak Monostor utain a késő éjjeli órákban is.

A foglyok.

Alb Szamoila, Bagarian Simon, Tyiorán Gligor, Kerekes Vaszi, Pap Juon még az este foglyokul estek. Feladásra ma délelőtt még többeket megfogtak idézni és kihallgatni arra nézve, hogy a harc mi okból támadt.

A „Zöld sapka” tulajdonosra különben ép és egészséges s a boxerek inkább a pálinka mértékelen élvezése miatt kezdették a verekedést és nem gonoszabb czélból. Ez tűnik ki a hadi foglyok vallomásából.

A harc befejezése után különben a mentőknek is akadt egy kis dolgot, a mi azt mutatja, hogy a nemzetközi békét alaposan megzavarták ott Monostoron a boxerek.

## MINDENFÉLE.

Kolozsvár, július 9.

A ki

még erre az évnegyedre nem küldte be az előfizetési díját, kegyeskedjék azt **mielőbb megküldeni, hogy az „Ellenzék”-et továbbra is, minden megszakítás nélkül, küldhesse a kiadóhivatal.**

## Együttal

a kiadóhivatal tudatja, hogy mindazon előfizetőnek, kik fűrdőre, vagy nyaralni mennek, kiadásáig a lapot, minden külön díj felszámítása nélkül, bárhol postán elküldi.

## Dankó Pista.

— jul. 9.

Póntek óta a Dankó Pista nótáit éneklő egy hét tagból álló daltársulat a Biasini szállodában. A társulatot a hírneves cigánydalköltő: Dankó Pista kíséri hegedűjével.

jével. Nem a hegedű-virtuóz Dankó, hanem a poeta Dankó, a kinek a hegedűje csak eszköz arra, hogy a saját lelke ra gyógó poezisét szerte szórja a Magyar földre.

Ha megcsendülnek Dankó Pista nótái, mintha régi elviharzott szenvedélyek csapnának fel szívünkben. Mintha mosolya fakadna felénk a délibábos ronálnak és körül fogna a vadvirágos mezők illata.

Mintha a magyar földnek a szíve volna, mely dobog, kesereg, kaczag és szenved. És ennek a szívnek érzelmeit hallgatta, ellette, megértette ez a dalköltő s most vissza adja, hogy mi is érezzük, s mi is lelkesedjünk rajta.

Dankó nem sokat virtuskodik a hegedűjével. Oda ül a podium eleibe három-négy szál cigányanyal s aztán a lehető leggyyszerűbben megadja az introdukciót. Négy-öt ember a színpadrálép. Szinte mogorva, komoralakok, kiknek arczán nyoma sem látszik annak, hogy a dal istene homlokon csókolt volna valamelyiket. Az a modor, a melylyel játszanak szegletes, durva és nyers.

De nem tekintek oda, csak hallgatom a melódiát. Az csupa tűz, poezis, szellem és temperamentum. Az a Dankó Pista lelke a maga üdésében, a maga egyszerűségében. Az a cigány-poeta vérenek lüktetése, magyaros érzése, mely ellenállhatatlanul ragad magával.

Magyaros ritmusa, közvetlensége, melegsége átjárja az ember szívét. A szívből fakadt minden akkordja és a szívhez talál vissza.

Ki ne hallgatná szívesen, kinek ne debanna meg a szíve azokra a dalokra, melyek a nemzeti érzést, lelkesedést, a poézist és szerelmet olyan igaz hangon talmácsolják.

\*

A társulat még ma, holnap és szerdán játszik a Biáziniiban. Csütörtökön Dankó Pista átrándul Tordára, de péntekre visszajön és vasárnap bucsuzik el közönségünkől.

— **Dr. Bartók utazása.** Deesen nagy ünneppel fogadták, mint levelezőnk jelenté, Bartók György erdélyi ev. ref. püspököt. A vonat szombaton reggel 9 órákor érkezett meg. A pályaháznál az egyházközség presbyteriuma fogadta. A képviselőtestület nevében Vékony Ferenc egyházi főgondnok üdvözölte. Azután dr. Torma Miklós alispán adott kifejezést a felelti örömeinek, hogy a főpásztor meggyűjtet szerencsételt. A püspök mindkét beszédre igen tartalmas választ adott, munkára buzdította az egyházközség tagjait és a hazaszeret apólsát kötötte lelkekre, mely az egyház hitelveitől elválasztathatalan. A polgári zenekar a pályaház előtt a Hymnust játszta. Az üdvözlők soraiában ott láttuk Szilágyi Albert polgármestert, Simó Béla kir. tanfelügyelőt, Nagy Pál pénzügyigazgatót, Vársárhelyi Boldizsár, Kozma Imre lelkeseket, Wohlmann Károly postafőnököket, Boros Gábor gimn. igazgatót, Daday Ferenc aljárásbíró, Göczy Károly egyházgondnokot, Bíró István nagybirtokost, Simon Lajos orvost, Kustár Gyula városi főorvost, Ferenczy István polg. isk. igazgatót, Debrecezen István elemi isk. igazgatót, Losonczy István főjegyzőt, Bíró Antal megyei számvevőt s másokat. Az üdvözlések után a püspök kíséretével együtt a pályaház éttermébe vonult vilásláreggelire, honnan ismét vonatra szállt és

s Bethlenbe folytatta útját. A püspök ma este érkezik vissza Kolozsvárra.

— **Fényes esküvő.** Csik-szentmihályi Sándor Pál Kisküküllőmegye árvaszéki úlnöke, cs.-szentmihályi Sándor Imre és csik-máde-falvi Istvánffy Magda fia, f. hó 7-én vezette oltárhoz s.-sz.-iványi és uzoni Kispál Gábor és léczfalvi Gyárfás Kata leányát Erzsikét.

A polgári házasságkötés Borzáson Csátó Gábor alispán előtt történt. Ezután a násznép hosszú díszmenetben Dicső-Szentmártonba vonult, hol az egyházi áldást Puskás plébános adta a fiatal párra. Az esküvőt d. u. 5 órákor ebéd és este táncz követte kiváló virradtig.

Az örömszüllőkön kívül jelen voltak: Sándor János főispán és neje Tisza Anna, mint a vőlegény és Istvánffy Gyula egyetemi tanár és neje, mint a menyasszony násznagyai. Nyoszolók leányok: Gyárfás Marianna, Réz Margit, Baranyi Katinka, Kispál Clarisse, Simon Márkó és Margit, Elekes Panna és Jenke, Csongrády József. Vőfélyek: Sándor Imre, Elekes György, Herczeg Zsiga, Ferencz Akos, Henter Zoltán, Simon Ferencz, Pálffy Ferencz, Török Pál és Kispál László. Jelenvoltak továbbá: Gyárfás Ferencz kuriai bíró és neje, Hollak Arthur udvarhelymegye főispánja és neje Gyárfás Gabriella, öz. Simon Albertné, öz. Elekes Károlyné, öz. Réz Mihályné, Pekri Sándor és neje Földvári Anna, Baranyi Lajos és neje, Sándor Géza és neje, Nagy Pál és neje, Endes Miklós és neje, Csátó Gábor alispán, Szilvay Aladár, Sándor János, Gyárfás József, Pushás plébános, Baranyi Viktor, Kispál Bálint.

Gr. Majláth Gusztáv püspök a következő sürgönyt küldötte az ifjú párnak;

„Boldogságukért imádkozik és szeretettel főpásztori áldását küldi gróf Majláth püspök.”

Sürgönyileg gratuláltak még: Endes József, Vajna Tamás és és kir. kamarás, br. Kemény Kata, Földvári Kata, Földvári Ödön, br. Camerra Oszkár, öz. Gál Domokosné, Cserey Helén, gr. Norman Lajos, gr. Tholdalagi Samu, Vita Sándor kuriai bíró, Török Albert ny. főispán, Somogyi István alispán, Pekri Dénes, Gyárfás Károly, Barsai Ádám, Sándor Kálmán, Sándor Akos, öz. Felméry Lajosné, Sándor Ágnes, Ujvárossy József, Tatossyné, Keczy László, Kispál Sándor, Mohay Sándor orsz. képviselő, Dániel István, Sebesi Ákos, Berzen-czy István, Miske, Konce Domokos, Lendvay Sándor.

— **Emke részvétirata Kovács Gyula halála felett.** Az Emke az elhunyt nagy-euydi polgármester özvegyéhez a következő részvétirattal intézte:

Mélyen tisztelt Nagyságos Asszony!

Az őszinte gyász és megdöbbenő fájdalom érzésével vette igazgató választmányunk a szomorú hírt, hogy buzgó választmányi és alapító tagunk, Nagy-Enyed városi választmányi elnökünk, szeretett városának és anyaszentegyházának s velük együtt az Emkének is önfeláldozó lelkes munkása Székely-Kereszturi Kovács Gyula polgármester ur életkora delén, férfiúi tetterejének tetőfokán a mindenható gondviselő Isten megfoghatatlan végzéséből elhunyt.

Őszinte és mély a fájdalomunk, mert az Emkének, az erdélyrészi hazafias társadalom eme nagy ügyének, megindulása és megalakulása óta nem volt buzgóbb munkása és tagja, mint Kovács Gyula, kinek szíve változatlanul és állandóan velünk érzett, a ki egyik alapvetőnk s mindvégig tántoríthatatlan bajnokunk volt úgy, mint kevesen.

Az igazgató választmány gondoskodott, hogy Kovács Gyula emlékének megőrkítése iránt megfelelő módon intézkedjék. Mi azonban addig is az igazgató tanács határozatából sietünk az egyesület fájdalomát és gyászát e veszteség felett eme részvétirattal tolmácsolni, kívánva az Ég uratól, hogy a sulyos és nagy csapásban annak elviselésére adja meg

hogy sir Cyril megsemmisítette a végrendeletet, azon szándékkal, hogy másikat fog csinálni?

Igen, én ezt gondolom — válaszolá az ügyvéd. E rejtélynek más megoldását nem látom.

Ez nagyon komoly dolog — mondá a Vikárius.

És ekkor tűnt fel Konstansz előtt kissé különösnek, hogy mindnyájan reá látszottak nézni, némelyek csudálkozással, némelyek szánalommal, mindnyájan érdeklődéssel; pedig — gondolt — a végrendelet elveszése kevésbé érdekelte őt, mint a többieket.

— En e szerencsétlenségnek csak egy orvoslást látom — mondá a Vikárius.

Anderson ur, elhozza magával sir Cyrilnek azon jegyzetait melyekről beszélt?

Igen — válaszolá az ügyvéd, némi papírosokat elővéve, azok az utasítások, melyeket a végrendelet készítéséhez kaptam, mind itt vannak.

— Tehát én azt indítványoznám, hogy olvassa fel és aztán Sir Austin, mint az atyja örököse, annak az értelmében intézkedjék.

— Ez nagyon helyes és igazságos indítvány — ösmerte be a fiatal Sir Austin.

Az én jegyzeteim ezt mondják: A hitbizományos birtok Sir Austinra száll, Lady Laurayne ezer ötszáz font évi járadékot kap és mindenik leánya tízezer fontot örököl és szeretett gyermekének, Konstansznak, az első felesége, Darrell Filippa leányának, minden földjeivel és jövedelmeivel együtt Hildrop Apátástot hagyja.

Halotti csend volt és Konstansz ismét azon meggyőződésre jutott, hogy mindenki ő reá nézett.

— Talán jó lesz — folytatá az ügyvéd — ha elmondom azt a beszélgetést, mi Sir

Nagyságadnak és hozzátartozóinak a kellő erőt és vigasztalást s szolgáljon legalább részben enyhítésül ama tudat, hogy kevés élet volt a földön a közéletre, a nemzetre és a reá bízott intézményekre nézve áldásosabb, mint az övé s barátai és ismerősei ritkán láttak és gyászolnak szívet, mint a Kovács Gyulától.

Legyen ezért, valamint önfeláldozó buzgalmaért és minden jóra készségéért az ő emléke áldott, az övéi részestüljenek abban a tiszteletben és becsülésben, a melyet egy kiváló férfiú emléke megérdemel.

Fogadja mélyen tisztelt Nagyságos asszony még egyszer az egyesület őszinte gyászának s mély részvételének kifejezését, melylyel vagunk

Kolozsvárt, 1900. július hó 2-án

hazafias szolgál:

Gróf Beldi Ákos s. k. Sándor József s. k. elnök. t. alelnök-főtákar.

— **A „Brassai siremlék”** javára f. év április 5-től július hó 8-ig bezárólag a következők adományok folytak be:

Budapest fő- és székváros és Kolozsvár sz. kir. város 100—100 kor., Első magyar ált. bizt. társ. Budapest 50 kor., MÁV. kolozsvári üzletvezetőség 43 korona 60 fill. Gyulai László Kolozsvár, gr. Teleki Károly Sárpaták és Hettyei Sámuel s. k. püspök 20—20 kor., Szabó Géza Csikszereda 16 kor., Ürmössi Kálmán Szt.-Gericez 15 kor., Losonczy tak. és hitelbank 11 kor., Bende Imre, s. k. püspök Nyitra, Bereg-munkácsi takarékpénztár, deési kereskedelmi bank, Győr sz. kir. város, br. Harkányi Frigyes Budapest, Kanyaró Ferencz Kolozsvár, dr. Lindner Gusztáv Kolozsvár, Molnár István Győr, br. Podmaniczky Frigyes Budapest, Szláv József Bpest, Toroczkói takarékpénztár, Ungvárm. 10—10 kor., Dániel Elek Oslasztelce, Pál Ferencz Orlánd és gr. Wass Albert Kolozsvár 6—6 kor., Maros-torda megye 5 kor. 94 fill., dr. Barabás Béla Arad 5 kor., Sepsikárocsi takarékpénztár és „Sebenmegyei” tanító testület 4—4 kor., Mátfi Ferencz Nagybánya 2 kor. Összesen 555 korona 34 fillér. Folyó 1900. év január 1-től máig bejött 5839 kor. 46 fillér, melyből 126 kor. 20 fill. betétkamat. A kiadások f. évben 194 kor. 80 fill. tettek ki, melyekből 124 kor. 80 fill. különböző nyomtatványokra (gyűjtőivek, bárczakönyvek, körlevelek stb.) 70 kor., pedig postadíjakra esik. — Ezek szerint a kiadások után a siremlék alap ma 5644 kor. 66 fill. pénzüsszeggel rendelkezik.

Kolozsvárt, 1900. július 8-án.

Merza Lajos, bizottsági pénztárnok.

— **A kolozsvári igazságügyi palota építése.** Kolozsvár város tanaához már beadták az igazságügyi palota építésének engedélyezése iránti kért. Egyidejűleg az árlejtési hirdatást is kibocsátották az építés foganatosítására.

A hirdetés szerint a palota 1 millió 303,300 koronába fog kerülni.

A munkák együttesen egy vállalkozónak, illetve egyetemlegesen kötelezett társállalkozónak, avagy a munkanemnek szerint egyes csoportokban elkülönítve külön-külön vállalkozónak, illetve egyetemlegesen kötelezett társállalkozónak fognak kiadni.

A munkák csoportosítása a következő: I. csoport: az összesen 794.140 korona 64 fillérrel előirányzott föld- és kőműves-munka, kőfaragó-munka, szobrász-munka, járdá-burkolati munka, kőműves-munka, vízvezeték- és csatornázási munka, a szemét- és hamutartók előállítás;

II. csoport: a 38.881 kor. 27 fillérrel előirányzott ácsmunka;

III. csoport: az 53.478 kor. 26 fillérrel előirányzott palafedő-, cserépfedő- és bádogos-munkák;

IV. csoport: a 257.991 kor. 17 fillérrel előirányzott asztalos-, lakatos-, mázoló- és

Cyrl és köztem folyt, midőn az első végrendeletének a készítéséhez utasításokat adott. „Szeretném, ha a végrendeletet rögtön elkészítené” — mondá. „En nem Broom miatt aggodom, az hitbizomány és a legközelebb álló férfi örökösöt illeti. De Hildropot én úgyiszolva a becsületemre bizva tartom. Az Darrel Filippának, az én első feleségemnek a birtoka volt és férjhez menetelekor reá kellett volna iratni, de ő regényes gondolkodásu volt — és nem akart tudni semmi féle házassági biztosítványról. De az ő kivánsága volt, hogy az Apátást a Konstansz legyen. Tényleg a gyereket úgy neveltük, hogy Hildrop örökösének tartsa magát.”

Ö Hildrop örököse és én ezt a jogát biztosítani kívánom.” — Ez a társalgás — tevé utánna az ügyvéd — a Sir Cyril első felesége halála után rövididő mulva történt.

Az előbbi édes tisztta hang ismét közbe szolt —

— Nincsen olyan élő lény, aki azt mondhatná, hogy Hildrop nem az enyém! — És, amint Konstansz beszélt, a szoba közepére előre lépett. Hildrop az enyém — erősíté. Az anyámé volt és most az enyém!

Egy nagyon fájdalmas kötelességet kell teljesítenem — mondá Lady Laurayne, midőn a csendesség ismét helyre állott. Mindent meghallgattam, amit beszélték és mindnyájukétől különböző következtetésekre jutottam. En azt hiszem, hogy Sir Cyril jól megdölgondolva a dolgot, megsemmisítette azt a végrendeletet, mert nem tartotta igazságosnak.

— Az képtelenség! — kiáltá Anderson ur.

(Folytatása következik.)



veges-munkák, valamint az ablakredőnyök zárlatára;

V. csoport: a 119.810 koronával előirányzott vasmunka;

VI. csoport: a 15.713 kor. 25 fillérrel előirányzott szobafestő- és falkárpitozási munka;

VII. csoport: 19.786 koronával előirányzott kályhas-munka;

VIII. csoport 1500 koronával előirányzott villamos háziengesők berendezése.

Az elkészítendő munkára vonatkozó feltevések költségvetés és a tervezettek a kolozsvári kir. itélőtábla elnöki titkárának hivatali helyiségében megtekinthetők. Ajánlatok Fekete Gábor táblai elnökhöz adhatók be.

A versenybírálat a kolozsvári itélőtábla elnökének f. évi augusztus 8-án délután 10 órakor nyilvánosan fog megtartatni.

Az építési telken fennálló régi épületek, kerítési falak összes anyaga, az építési vállalkozó tulajdonába és rendelkezésére bocsátatik.

Az építési munkák oly erővel folytatandók, hogy legalább is az összes alap- és pince-falak f. évi nov. 30-ig elkészüljenek, az épület 1901. aug. 31-ig tető alá huzható, 1902. évi augusztus 1-én teljesen készen, rendeltetésének átadható legyen.

— **Kirándulás.** Tegnap reggel egy szűkebb körű de előkelő férfi társaság rándult ki, a kolozsalaguti iskola telepre, eme kedves és nagy gondallal ápoltt kies helyre. A társaság gyönyörködve szemlélte a kies és nagy kulturális misszióval bíró iskola, telep nagy haladását, mely szép ponton évről évre látható s a melynek legújabb időben a H. Gyula máv. főmérnök lelkes tevékenysége és odaadó buzgalma adott nagy lendületet. A társaság az iskola kertjében a pohárköszöntők. A délután hatodféltől személy vonattal tértek vissza Kolozsvárra egy kellemes eltöltött nap emlékeivel gazdagítva.

— **Viharok az ország különböző részén.** A péntek, szombat, vasárnap időjárás az ország számos pontján okozott érzékeny károkat. Julius 7-ről keletve, azt írja az „Ellenzék” egy barátja, hogy a szombat délután 2 órakor Budapestről—Kolozsvárra menő gyorsvonatot óriási vihar érte utol s haladt vele egy és fél órát együtt. 30—40 éves fákat több kicsavart, a házfedeleket leszedte. A learatott gabona keresztet több száz méterre elhordta, az uton talált szekereteket felfordította, rengeteg sok állatot megölt. Püspök-Ladányban kidobott a vágányból 5 teherkocsit, leszedte a fedele pályaudvar bádóg tetőzetét. A Kolozsvárról jövő gyorsvonatról semmitsem tudunk, mivel az összes sürgönyvonalak megszakadtak.

Tényleg a távírda-oszlopokat mind be döntötte a vihar s a pályatestről kellett azokat felszedni és helyreállítani. E miatt a szombati gyorsvonat éjjel háromnegyed 12 órakor érkezhetett meg.

A Budapest—Szeged—Temesvári vonalon a telefon és távírda-sodronyokat mind megszakgatta a vihar. Az alföld és a főváros között az összeköttetéseket megszakgatta.

A vonatok késéssel érkeztek.

A vihar Márm.-Szigeten, Békésmegyében, Miskolcon, Heves vidékén Bártfán, Kecskeméten is sok kárt okozott.

— **Uj királyi ügyész.** A kolozvári kir. törvényszék területén elhelyezett kir. ügyesség vezetőjének *Sámi* Lászlónak kir. táblai bíróné történt kinevezetése következtében megüresedett kir. ügyészi állást az igazságügyi kormány most töltötte be. A hivatalos lap közlése szerint erre az állásra dr. *Csikpés* Károly mármaros-szigeti kir. ügyészt helyezték át. Az áthelyezést kolozsvári bírói és jogász körökben élénk örömmel fogadják mert dr. *Csikpés* Károlyban egy arra termett és minden tekintetben kitűnő erőt nyert a kir. ügyesség. Az uj ügyész mintegy hat év előtt már hosszabb ideig volt mint alügyész alkalmazásban a kolozsvári ügyességnél s kiváló tehetséggel, jó módorával és rokonszenveségénységével sok jó barátot és tisztelt szerzett magának, a kik most örömmel látják e fontos állásnak vele történt betöltését. — Az uj ügyész még e hóban elfoglalja a hivatalát.

— **Budapest osztrák neve.** Az osztrákok Lueger községtanácsának bujtogatására elhatározták, hogy ezentul a leveleket nem czimkezik Budapestre, hanem Ofen-Pestre. A magyarokon áll — hogy ily czimzéseket vissza utasítsanak. Vagy a posta hivatalok, valamint a czimzett közönség „retour”-ozza az ily leveleket. Kolozsvárra is küldenek Klausenburg czimzéssel leveleket Ausztriából. Ezeket is már a postahivatal utasítsa vissza, a közönség pedig feltétlenül dobja el magától az osztrákosító leveleket. Ha Ausztriának szüksége van a mi pénzünkre, tessék bennünket megbecsülni.

— **A pó népiünnep elmaradt.** A kolozsvári vörös kereszt egyet által tegnap délutánra kitűzött népiünnepet a zápor elmosta. A hírtelen jött zivatar oly erős volt, hogy minden jó lélek elmenekült a sétátérrel. Az eső egész estig esett és így a tüzi játékokat sem lehetett megtartani.

— **Boros Sándor alapra adakoztak:** dr. Pálfi Gyula Torda 20 kor. Rozenfeld József 10 kor. Zsakó István tablariú 8 kor. Pálfi Márton tanár 10 kor. Rigó Árpád kereskedő 10 kor. Kozma Ferenc kir.

tanfelügyelő 10 kor. Fogadják a nemes szívi adakozók halás köszönetemet. Dr. Nyiredy Géza.

— **Névváltoztatás.** *Pazourek* Ferenc városi aljegyző a polgármesteri hivatal titkára vezették nevét Nemesre változtatta.

— **Eljegyzések.** Raab Ervin cs. és kir. főhadnagy eljegyezte gróf Bethlen Máriát Beszterczen — Hadházy Béla bhunyadi kir. járásbírósi hivatalnok, Hadházy József dezsalfalvi unitár. lelkész fia f. hó 5-én tartotta eljegyzését Erzsébetvároson Szentpéteri Katinkával, Szentpéteri Gusztáv bájos és szép leányával. A szép családi ünnepélyt gazdag lakoma követte Szentpéteri Gusztáv házában.

— **Árvaszéki ülnökök értekezlete.** A fogaraszvármegyei árvaszéki ülnökeinek kezdeményező felhívására megjelentek f. hó 8-án a vármegyei ház kisternében Segesvárt tartott értekezleten a Szolnok-Doboka, Maros-Torda, Udvarhely, Háromszék, Fogaras és Nagyküküllő vármegyék árvaszéki ülnökei közül többen, az értekezleten hozandó határozatokhoz való hozzájárulásuk írásban kifejezték Kisküküllő, Beszterce-Naszód, Brassó, Ugocsa, Bihar, Szilágy, Turóc, Árva és Kolozsvármegyék árvaszéki ülnökei is. Az értekezleten elnökölt Nagy Elek, nagyküküllőmegyei árvaszéki ülnök, a jegyzőkönyvet vezette Sváiczter István szolnokdobokai és előadott Bočkor Ádám fogarasi árvaszéki ülnök.

Az árvaszéki ülnökök sanyaru helyzetük javítása érdekében egybegyűlt értekezlet beható és komoly tanácskozás után, melyben egyhangu értelmességgel jutott kifejezésre az, hogy kvalifikációjukhoz és nagy felelősséggel járó munkájukhoz mérten az összes közigazgatási, sőt igazságszolgáltatási tisztviselőknél legrosszabbul vannak díjazva. Az előhaladás útja el van zárva, mellékkjvedelem, mint a más ágban szolgáló tisztviselőknél van, itt nincs, tehát tisztán a fizetésre kell alapítaniok ekszisztenciájukat s ha a mostani ülnöki generáció kihal, ily neveltségesen kevés fizetésű a jogtudományi államvizsgálatlalt bíró ifjúság nem fogja keresni az árvaszéki ágot megélhetési pályájául, a midőn azzal a minősítéssel, más előhaladással és fizetésemelkkeléssel bíró pályára léphet; az árvaszéki ülnökök felelősségteljes munkája egyenlő a kir. törvényszéki bíró munkájával s képesítése sem áll mögötte, mert, hogy az 1893. évi I. törvény-czikket, a mely a gyakorlati vizsgálatot megkivánja, nem hajtották végre, annak a jelenlegi árvaszéki ülnökök nem lehetnek okai, miknél fogva közelebből nagy küldöttség élén egy feliratot adnak át a belügyminiszternek, melyben indokoltan kérti fogják anyagi helyzetüknek méltánnyosabb és igazságosabb alapokra fektetését s legalább arra való figyelemmel azt megállapítani, hogy a vármegyei aljegyzők fizetésénél semmiesetre se legyen alatta, de legalább a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozat (2800 k.) minimumnak feleljen meg. Az árvaszéki ülnökök kívánságai oly szerények, hogy azt hisszük, hogy az illetékes körök nem fognak annak teljesítését elől elzárkózni. Az árvák vagyonának kezelői, gondozói méltán megérdemlik, hogy nagy felelősséggel járó munkájuk illő módon honoráltsassék. Mi azt tartjuk, hogy az árvaszéket, mint a közigazgatás szervezetében a többitől teljesen független szervet, addig is, míg a közigazg. általános államosítása bekövetkeznék, lehetne államosítani s azután is ezt az egészbe minden nehézség nélkül beilleszteni.

Végül az értekezleti tagok testületileg tisztelték a fő- és alispánát.

— **Egy család szerencsétlensége.** Megrendítő szerencsétlenség tartja izgalomban Kiri-körségi lakosait. Az esetről az alábbi tudósítást tettük: Özevgy Csomai Bálintné 20 éves legény fia és 18 éves Ágnes leánya e hó 4-én kimentek a mezőre szénát gyűjteni. Munkájuk befejezése után a kocsi megtrakták szénával s úgy indultak hazafelé. Alig hogy beértek a községbe, egy medvétancsoltató jött feléjük, lánczon vezetve két medvét és néhány majmot, Alakov a medvéktől megbokrosodtak és örült vágatással kezdtek rohanni az uton. A fiatal Csomai Bálint ki a lovakat hajtotta, e közben lebukott a magasban meg rakot kocsiról s egyenesen a száguldo lovak közé esett. A lovak agyontaposták s a kocsi is keresztül ment rajta. A megvadult lovak tovább ragadták a kocsi, míg a kocsin ülő Csomai Ágnes segélykiáltására néhány ember a száguldo lovakat megakartá fekezni. Ekkor történt a másik halálos szerencsétlenség is. Amint ugyanis Vekes Ferenc a lovak kántárja felé kapott, hogy azokat megállítsa, a különben is már megvadult lovak félreugrottak s a kocsi befelfordították egy árokba. A felborított kocsin volt egy kasza is a széna közé bedugva. A fölfordulás közben Csomai Ágnes beleesett ebbe a kaszába és pedig oly szerencsétlenül, hogy a kasza hegye befelfordított a léány mellébe s rögtön meghalt. Midőn a szerencsétlenséget hírül vitték Özevgy Csomaiának s az két gyermekének holtestét meglátta, fájdalmába kétségbeesés érte s ő is rögtön meghalt.

— **Sipido megszökött.** Sipido a szocialista párt segítségével Párisba szökött, mert a kormány legközelebb javítóintézetbe akarta zárni.

— **A nagyenyeder Buchdruckerei und Papierfabrik** német leveleket küld magyar czekeknek. Figyelmeztetjük a társaságot, hogy Nagy-Enyed Magyarországon van, s ha még ezt nem tudja, akkor: szégyelje magát,

— **Követeljük mindenütt Emkegyujtót.**

## Az „Ellenzék” panaszkönyve.

### Nincs jég!

Ebbe a nagy melegbe sehol nem lehet jeget kapni; ha egy nagy betegnek jégre van szüksége órákig kell fukosni a míg valahol jó drágán és nagy protekció mellett jég kapható.

A nagy költséggel felépített városi műjégyár nem tud eleget tenni a megrendeléseknek; a helyett, hogy több egy lovas kis kocsival szállítsa a jeget több irányba; egyetlen egy otromba nagy kocsival — amely súlyánál fogva csak lépésben mehet — reggeltől-estig alig győzi a megrendeléseknek felét is elvégezni.

Fontolja meg a jégyár igazgatósága s állitsom be több kisebb kocsit, mert így nagy forgalom mellett nagyobb haszonra tehet szert a gyár; a míg a mostani rendszer mellett alig fizeti ki az összes költségeket.

Egy előfizető.

## Gyászrovat.

Urmánczy János, özv. Soóvári Ferenczné Urmánczy Ilona és fia Zenó, ifj. Előtte Albertné Urmánczy Janka férjével és Mária leányával, Urmánczy Nándor és neje Pallay Erzsébet, Urmánczy Jeromos és neje Teleszky Ilona, ifj. Frits Béláné Urmánczy Lenke és férje továbbá özv. Urmánczy Istvánné Jakóbi Mária gyermekeivel Ilona, Gizella és Istvánnal mély fájdalommal tudatják, hogy a legjobb anya, nagyanyja és anyós özv. Urmánczy Jánosné szül. *Novák* Mária Tapolczán meghalt.

## Közönség köréből.)

### Sörcartell.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Az „Ellenzék” f. hó 7-iki számában „*Kolozsvári kereskedők cartele a sör drágítá-sára*” czímen, egy közlemény jelent meg, mely nem csak egy erkölcsi testületet, de oly kolozsvári kereskedőket is jogtalan igyekszik blamálni, kik a tisztességes verseny megtartásán fáradoznak.

Nagyon jól tudjuk, hogy ezen czikk írója nem a maga véleményét mondta el, hanem más sugallatára, félre vezetett téves informatió alapján írta meg. S éppen ezért, becses engedelmével, czikkünk nem is neki, hanem az általunk ismert sugalmazónak kíván reflectálni.

Van a magyar képviselőháznak egy jeles szónoka, ki egyszer azt mondta, hogy azon ember, ki a fejében lévő néhány grammnyi agyvelőt hamis dolgok colportálására használja, hamis annak tette is, a lelke is.

Igy vagyunk e fejében is már valótan czikk.

Nem cartell kötetét kívánt a mi társulatunk nem cartell kötésre irányított akciót pártolt és támogatott a nagyérdemű kolozsvári kiváltságos kereskedő társulat, nem is cartell kötései nyilatkozatot írt alá az itálurális engedélyvel bírók **90 százaléka** és végül nem a cartell kötés ostarával kényszerítették a sörgyárosok képviselői, jogos és méltányos kérésünknek eleget tenni, hanem a tisztességes verseny megtartásával, a helyi kereskedelmi piacz egészsége visszaadásával, — **a már rég meglevő árak szigorú betartását!**

Nodechasirozott fej után vagyuk bonczkés alá a testet is és elemezzük.

Először is leleplezési ünnepélyt kell rendeznünk, hogy a nagy közönség megtestisülve lássa Justitiát.

Ugyanis a czikk feltűnően csak a kőbányai sör megdrágítása ellen kardoskodik, holott több sörneműről, van szó. Világos tehát, hogy a sugalmazó ur kizárólag az előbbi forszirozza. Am nem 16 kr-ért, de 17 kr-ért árulja, ezt ne feledjük.

De menjünk tovább. A monostori és több vidéki sör a vizontelárusítók kapják 11 kr-ért, a kőbányai söröket 14 és fél, 15 kr-ért. Am ezek közt is vannak kiváltságosabbak, kik nagy quantum eladásra kötelezettségével ezen alul kapják. Megvagyunk győződve, hogy a t. sugalmazó ur is ezen gárdában van.

Ezen árakhoz azonban még minden üvegnek az elvesztésre számítva 6 és fél kr. adatik.

No most már kérdezni bátorokodunk, zsarolás-e az, ha a kereskedő a concurálás véghatáráig menő szaktársát kéri, hogy testvéries szeretettel egymás iránt, az **alaprakat betartsák?! Felelet:** Nem. Mert a nagy terhek mellett küzdve a megélhetés nehéz gondjaival, nem bűn 3 kr.-t nyerni! De ezt is csak papiron! Mert hány és hány üveg vész el a fogyasztó közönségnél, melyért e 3 krajczárokból kell 6 és fél krajczárokat a gyáraknak fizetni. Ugy, hogy a kővér 3 kr. nyereség a sovány 3 fillérre redukálódik!

Ennyi hasznót pedig minden kereskedő nyílt, őszinte, becsületes arccal elfogadhat!

Ha azonban az egyik a másféle áru kelendővé tétele czéljából 1 kr.-ral, a másik több haszon elérése reményében 2 kr.-ral adja olcsóbban az alapáránál, hogy boldoguljon a többi?! Megsemmisül mindegyik. Csak a sugalmazó ur nem. Mert ő mindig adhatja olcsóbban a sörét, mivel 1—1 és fél kr.-ral olcsóbban is kapja!

Nem zsaroljuk mi a közönséget tisztelt Szerkesztő ur, csak élni akarunk a tisztesség határai közt, mint más polgára e hazának.

Az is valótan, hogy a gyárak bojkott emlegetésével kényszerítették.

Mert csak felkérték, hogy a tisztesség-

\*) E rovat alatti közleményekért a felelősség a beküldőt illeti. Szerk.

telen versenyt üzőktől tagadják meg a kiszolgáltatást és ne adjanak oly árban söröt a magán fogyasztóknak, mint a hogy mi azt kapjuk.

Nem ez a cartell t. sugalmazó ur, hanem a petroleum nagy kereskedő uraké az cartell! Itt szipojozzák a közönséget; árulámlázás szerint 3—4 karral magasabban a mostani alapáránál. Cartell a czukorra, vas, papír, hüvely. festék és ujabban az üvegre 50 százalékkal. Ezek a cartelek. Ezek iránt bojkotálja a közönséget s hívja ellenactióra, nem pedig a tisztas, fáradságos munka megért gyümölcsét nyilvánítsa rothatnak és ártalmasnak.

Hogy pedig az értelmi szerzők elleni lépések megtétettek, hogy a kamara az ellen actiora bevonatik s ezzel a miniszter — ki nagy ellensége a tisztességtelen versenynek — felhivatik az ut bevágására, választunk csak az, hogy a kereskedőkkel a tisztességes versenynek velők való megértetését a miért sikerült kivivnunk, arra büszkéek vagyunk és a felelősséget örömmel elvállaljuk.

Mert higgye meg a sugalmazó ur, hogy az a szatócs, ki épp úgy osztózik a közterhekben, mint ön a fényes üzletben, többet tesz a népért, mint a nagynak titulált. Haza fiui erényekben, a város és annak lakosága iránti becsülésben és tisztelésben pedig nem áll hátrább, mint többi mostoha testvérei a kereskedelemben!

Kolozsvár, 1900. július 9  
mély tisztelettel

A „**Kolozsvári kis és közép kereskedők társulata nevében Havas Lázár.**”

## LEGUJABB.

Az „Ellenzék” távirati, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.

### A kínai forradalom.

Pétervár, jul. 9.

Egy félhivatalos ma czikket közöl, a mely szerint a beérkezett jelentések-ből következtetve Tiencin és Taku városokban összesen 20000 külföldi katonai időzik, míg a területen a kínai katonaság száma 150,000 és így jelenleg segítség nélkül győzelemre nincs kilátás. Természetes — írja a lap — hogy ezekért az állapotokért felelőssé fogjuk tenni mindazokat, a kik most a hatalom birtokában vannak.

Berlin, jul. 9.

Tiencinből sürgönyözik 3-iki kelettel: Ma reggel óta a kínaiak az idegen telepítvényeket ismét hevesen ágyúzzák. Seymour tengernagy rendeletére az aszszonyokat és gyermekeket, mihelyt lehetséges lesz, azonnal Takuba szállítják.

Berlin, jul. 9.

A Wolf-ügynökség jelenti 2-diki kelettel Tiencinből: A kínai városnegyed az oroszok eredménytelenül ágyúzták. A külföldi hatalmak katonai száma mintegy 10 ezer.

London, jul. 9.

Ha Japán nem siet, az európaiak menthetetlenül el vannak veszve. A megszárlás foly tovább.

London, jul. 9.

Az összes britt alattvalók parancsot kaptak elhagyni a tartományt. **Meggyilkolták a katolikus püspököt, két lelkészt, két apátot.**

### Kongresszus.

Páris, jul. 9

A nemzetközi közgazdasági kongresszus tegnap este záróbánketet rendezett. Meline megköszönté a hatalmak képviselőinek részvétét. Darányi miniszter megköszönte a külföldi vendégek nevében a francia vendégszeretetet.

### Egy zsaroló letartóztatása.

Budapest, július 9.

Biehn János aszfaltgyáros és vállalkozó a napokban levelet kapott, a melyben a levélíró tudatja vele, hogy miután szegény ember, küldjön neki 5000 forintot, mert ellenkező esetben megöli. Ha pedig ajánlatát elfogadja, tegyen közzé egy kishirdetést Biehn ijedten rohant a főkapitányságra és bejelentette a levelet. A kishirdetés megjelent, mire a rendőrség detektívjeinek sikerült a zsarolót Kaszás János 41 éves gyári munkás személyében elfogni.

Főszerkesztő:

**BARTHA MIKLÓS.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

**MAGYARY MIHÁLY.**

## NYILTTER.)\*

Walton *Eduárdnak* az „Ellenzék” 152. száma „Nyiltter” rovatában tett nyilatkozatára válaszon következő:

Azon kifejezésekre, melyekkel Walton Eduárd személyemet sérteni akarta, nem reflektálok. Sértő nyilatkozataimért nekí fogott adva mar veltem magamnak elégtételt s ő vele mindent befejezettnek nyilvánított. Ő már nem férfi.

Walton ügyét azonban, ha valamely kifogástalan férfi magáévá teszi, annak 24 órán belül lovagias elégtételt adok. Ezen idő letelte után az egész ügyet részemről, befejezettnek nyilvánítom.

Most Walton a teljes igazságot mellőzve ismétlé atyámra vonatkozó nyilatkozatát, mintha atyám neki egy évig nem adott volna fizetést s hivatkozik atyám üzleti könyveire, anélkül, hogy megjelölte volna, mikor és minő alapon keletkezett volna az egyezés és mennyi összegre ment volna azon állítólagos követelése és anélkül, hogy indokolta volna, hogy miért nem szolgált erről ő soha 12 év folyamán, mely idő alatt szintén mindégy fizetésképes voltam, ő pedig az ellenkezője.

Azért nem szólt semmit, mert ha emlékezete cserben is hagyta, jól tudta a főkönyvből, mely nála van, hogy nem volt semminémű követelése, mint ezt az alábbi számok bizonyítják, melyeknek alapja atyámnak egy hiteles Cassakönyve, melyet kész vagyok bármikor a bíróság előtt bemutatni.

Walton kapott atyamtól 26 hónap alatt 13,249 kor. 28 fillért és pedig saját háziatársára és az 5 főtől álló üzleti személyzet ellátására havonta 300 kor., lakbérre évente 800 koronát, a fennmaradt többlet mely havonta 130 koronát tesz, ezeken felül díjja volt. Azt hiszem hasonló honorariumban kevés ember részesült, kit teljesen minden értelem nélkül vettek fel egy üzletbe mindenemű kötelezettség nélkül csupán jóindulattól.

Waltonnak azon állítása, hogy 2 háza elszutt annyit jegyzek meg, hogy a deési nagy házat adósságra építette és elis uszott még azon idő alatt, mikor Beszterczére költözött, tehát nem kolozsvári tartozkodásának idején. Atyám halála után több éven keresztül 24 ezer koronáj terjedő kölcsönt nyújtott anyám Waltonnak, miből soha semmi meg nem térül és ha mindamellett is elusztott a Walton 2 háza és ő tönk're ment, ennek okát saját hibáiban keresse.

**Piellé Róbert.**

Ezennel nyilvánosan közhírré tesszük, miszerint nekünk eddig váltótállásból kifolyólag **névaláírásunk valóságos hamisításával** kellemlenségeink merültek fel, ezért a további kellemlenségek elkerülése czéljából kijelentjük, hogy **semmiféle pénzintézetnél, semmiféle váltói kötelezettségeket (jótállást) nem vállalunk.**

Kérjük a helybeli intézetek igazgatóságait, ha valaki állítólagos jótállásunk mellett pénzfelvételre kísérletet teszen, erről minket haladéktalanul értesíteni méltóztassanak, hogy az illető ellen a lépéseket azonnal megtehesstik.

**Káplán Mihály,** **Kilin Dániel,**  
máv. főkalauz. Hidelvei út-utca 5.sz.  
Hidelvei-utca 12/4 sz.

Az „Ellenzék” 152. számában „Lövöldözés az éjszakában” cím alatt egy nyiltéri czikk jelent meg, mely engem a nagyközönség inzultálásával gyanúsít.

Röviden az alábbiakban vagyok bátor az esetet megvilágítani a tisztelt czikkíró ur előtt, ki láthatólag minden pozitív információ nélkül támadta meg az igen tisztelt közönségtől kiérdemelt hírnevem s üzleti becsületemet.

Az eset a következő: Az „Ujvilág” helyiségében működő orpheum-társulat előadása alatt a sétátérrel kimondhatlan számú csöcselék szreg mászkált be nap-nap után a helyiség udvarára s ott a legtűrhelenebb rendtelenséget vitte végbe. Miután ugy az előadás, mind pedig a házi lakók fölötté háborgatva lettek, a házigazda felszólította a házmeesterét, hogy a rendőri közbelépés mellett a fektelenkedő csöcselék sorogat távolítsa el. A rendőri segély annyit eredményezett, hogy a csöcselék az udvart elhagya ugyan — a kort vasrácsát természetesen kioldtván — azonban a sétátérrel kövéllek kezdtek dobálni s a közben időző két vendéget meg is dobtak. Erre a házmeester mintegy saját védelmére, — a mennyiben őt is megdobálták — a vizipuskához fordult s azzal riasztotta el a még mindig fektelenkedő csöcseléket.

A ténykörülmenyek feltárása után csak annyit vagyok bátor a czikkíró urnak megjegyezni, hogy máskor tartózkodjak pozitív információ hiányában egy békés iparos jó hírnevét hiányos tudomása alapján közzétett czikklet megtámadni. Azt hiszem különben, hogy a n. érd. közönség előtt nem kell magam excusálnom, annál kevésbé, mert az esetről csak a helyiségbe érkeztemkor veltem utólagos tudomást. Az ellen pedig határozottan tiltakozom, hogy én adtam volna az utasítást a vizipuska használatára. Különben a czikkíró ur hasonló fektelenkedésekről bármely nap meggyőződhetik, a mennyiben még ma sem szűntek meg ilyen suhanzok részéről a botrány okozások az udvaron s a kerítésen való átszökések.

Ennyit szükségesnek láttam a n. érd. közönségtől kiérdemelt hírnevem megőrzése végett közzétenni.

**Pferschy Ferencz.**

\*) E rovat alatti közleményekért semmi felelősséget nem vállal a Szerk.



